

Tefillah

Shiur# 435 | Sep 9th 2023

Riddles of the Week

#1

רש"י מסכת עירובין דף נ עמוד א ד"ה והרי מעשר

והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין - וכי קרא לשנים עשירי בבת אחת אמרינן דחד מינייהו מעשר גמור, דאמר רבה: עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה, דחד מינייהו מעשר, ואידך הוי אחד עשר שקראו עשירי ואילו הוה ידע ביה, כגון שטעה וקרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי - קיימא לן דעשירי מעשר, ואחד עשר קרב שלמים, ומה בין שלמים למעשר, שהשלמים טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק, ונפדין במומן, ותמורתן קריבה, מה שאין כן במעשר, והשתא דקראן בבת אחת ולא ידע הי עשירי גמור והי אחד עשר שנקרא עשירי - בעו תרוייהו תנופת חזה ושוק וסמיכה, ולבי אומר דאינו מברך על התנופה ועל הסמיכה דלא ליהוי ברכה לבטלה, ונסכים יביא נסכי קרבן אחד על תנאי, ויאמר: אם זה שלמים - יהיו על זה, ואם לאו - יהיו על חבירו, אלמא: מדחל שם מעשר אחד מינייהו - שמע מינה אף על גב דלא קדיש אחד עשר, אם קרא לעשירי עשירי דהוי עשירי וקרא לאחד עשר עשירי - אפילו הכי, כי קראן בבת אחת - קדיש חד מינייהו בעשירי.

#2

רש"י מסכת נדה דף יג עמוד ב ד"ה כספחת

כספחת דכתיב בגרים (ישעיהו יד) ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב לשון ספחת שקשים לישראל כספחת שאין בקיאים במצות ומביאין פורענות ועוד שמא למדים ישראל ממעשיהן מפי מורי הזקן ויש אומר שכל ישראל ערבים זה בזה ולא מילתא היא שלא נתערבו בשביל הגרים דאמרינן במס' סוטה (דף לז:): נמצא לכל אחד מישראל שש מאות אלף ושלושת אלפים ותק"ן בריתות שכולן נתערבו זה בזה אלמא לא נתערבו על הגרים.

רא"ש מסכת ברכות פרק ג סימן יג

וא"ת מ"ש מהא דאמרי' לקמן בפרק שלשה שאכלו (דף מח א) להוציא את אחרים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן ובשיעור כזית אינו חייב אלא מדרבנן ואפילו הכי מוציא אחרים שאכלו כדי שביעה וחייבין מן התורה. ואם כן באשה נמי אף על פי שאינה חייבת אלא מדרבנן תוציא אחרים שחייבין מן התורה. י"ל דלא דמי דאיש אף על

גב שלא אכל כלום דין הוא שיפטור את אחרים דכל ישראל ערבים זה בזה אלא מדרבנן אמרו שלא יברכו ברכת הנהנין בלא הנאה לפיכך כשאכל כזית אף על פי שאינו נתחייב אלא מדרבנן מוציא את אחרים שאכלו כדי שביעה. שערב הוא בעבורם ועליו הוא(ת) להצילן מן העון ולפטור אותן מן המצות אבל אשה אינה בכלל הערבות לכך אינה מוציאה אלא מי שחיובו מדרבנן:

Rabbi Moshe Dovid Lebowitz

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילה סימן קא סעיף ד

יכול להתפלל בכל לשון שירצה, וה"מ בצבור, אבל ביחיד לא יתפלל אלא בלשון הקודש; וי"א דה"מ כששואל צרכיו, כגון שהתפלל על חולה או על שום צער שיש לו בביתו, אבל תפלה הקבועה לצבור, אפילו יחיד יכול לאומרה בכל לשון; וי"א דאף יחיד כששואל צרכיו יכול לשאול בכל לשון שירצה, חוץ מלשון ארמי.

משנה ברורה שם ס"ק יג

בכל לשון - ומצוה מן המובחר הוא דוקא בלשון הקודש ועיין בסימן ס"ב וס"ג ובמשנה ברורה שם מה שכתבנו בשם האחרונים בזה וגם עיין בתשובת ח"ס או"ח סי' פ"ד ופ"ו שהאריך בכמה ראיות דמה שהתירו להתפלל בכל לשון היינו דוקא באקראי אבל לקבוע בקביעה תמידית ולהעמיד ש"ץ ולהשכיח לה"ק לגמרי זה א"א בשום אופן עי"ש ועוד מחמת כמה וכמה טעמים נכוחים האריכו כל גאוני הזמן בספר דברי הברית והסכימו שאיסור גמור הוא לעשות כן ולאפוקי מכתות חדשות שנתפרצו מחוץ למדינה בזה והעתיקו את כל נוסח התפלה ללשון העמים ועבירה גוררת עבירה שדלגו הברכה של קבוצ גליות וברכת ולירושלים עירך וכשם שרוצים להשכיח זכרון ירושלים כן רוצים להשכיח לשה"ק מישראל פן יגאלו בזכות שלא שינו את לשונם הקדוש ברוך הוא ישמרנו מדיעות אפיקורסות כאלו ועיין בבה"ל:

ביאור הלכה סימן קא סעיף ד

כול להתפלל בכל וכו' - עיין במ"ב וכתב במ"א בשם הס"ח דמוטב להתפלל בלשון שמבין אם אינו מבין בלשה"ק ומוכח בס"ח סימן תקפ"ח דהיינו דוקא אם הוא י"ש ורצונו בזה הוא רק כדי שיתפלל בכונה אבל אם אינו בכי האי גוונא יתפלל בלה"ק והטעם כי לה"ק יש לו סגולות רבות מכל לשונות והוא הלשון שהקב"ה מדבר בו עם נביאיו כמו שכתב הרמב"ן בפ' תשא וחז"ל אמרו בלה"ק נברא העולם כדכתיב לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת וגם כשתקנו כנה"ג את נוסח התפלה היו ק"ך זקנים ומהם כמה נביאים והמה נימנו על כל ברכה בתיבותיה ובצירופי אותיותיה בכמה סודות נעלמות ונשגבות וכשאנו אומרים דברים אלו כלשונם של כנה"ג אף שאין אנו יודעים לכוין מ"מ עלתה לנו תפלינו כהוגן כי התיבות בעצמן פועלים קדושתן למעלה משא"כ כשמתפללים בלע"ז:

משנה ברורה סימן א ס"ק יב

ומי שהוא בעל תורה ויש לו לב להבין וללמוד יכול למנוע מלומר הרבה תחנות ובקשות הנדפסות בסידורים וטוב יותר שילמוד במקומם.

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א הלכה ג-ד

אם היה רגיל מרבה בתחנה ובקשה ואם היה ערל שפתים מדבר כפי יכלתו ובכל עת שירצה, וכן מנין התפלות כל

אחד כפי יכלתו, יש מתפלל פעם אחת ביום, ויש מתפלל פעמים הרבה, והכל יהיו מתפללין נכח המקדש בכל מקום שיהיה, וכן היה הדבר תמיד ממשה רבינו ועד עזרא. כיון שגלו ישראל בימי נבוכדנצר הרשע נתערבו בפרס ויון ושאר האומות ונולדו להם בנים בארצות הגוים ואותן הבנים נתבלבלו שפתם והיתה שפת כל אחד ואחד מעורבת מלשונות הרבה וכיון שהיה מדבר אינו יכול לדבר כל צורכו בלשון אחת אלא בשיבוש שנאמר ובניהם חצי מדבר אשדודית וגו' ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם ומפני זה כשהיה אחד מהן מתפלל תקצר לשונו לשאול חפציו או להגיד שבח הקדוש ברוך הוא בלשון הקדש עד שיערבו עמה לשונות אחרות, וכיון שראה עזרא ובית דינו כך עמדו ותקנו להם שמנה עשרה ברכות על א הסדר, שלש ראשונות שבח לה' ושלש אחרונות הודיה, ואמצעיות יש בהן שאלת כל הדברים שהן כמו אבות לכל חפצי איש ואיש ולצרכי הציבור כולן, כדי שיהיו ערוכות בפי הכל וילמדו אותן ותהיה תפלת אלו העלגים תפלה שלימה כתפלת בעלי הלשון הצחה, ומפני ענין זה תקנו כל הברכות והתפלות מסודרות בפי כל ישראל כדי שיהא ענין כל ברכה ערוך בפי העלג.

סידור אשי ישראל – סידור הגר"א

(י) ולעברו בכל לבבכם להרבה פוסקים מצות עשה מן התורה להתפלל בכל יום בכונת הלב, ואמרו חז"ל (מעניית ג.) איזה עבודה שהיא בלב זו תפלה, והמתפלל בלא כונה ופשיטא מי שלא תפלה כלל ביטל עשה זו ועונשו חמור. וכתב הח"א (כלל כ"ד סעיף י"ט) שראוי לכל אדם שאחר תפלת שמ"ע יתפלל תפלה קצרה מה שצריך לו, ויהיה בלב שלם כדי לקיים מצוה זו. ולכו"ע העושה מצוה מן המצוות בלא כונה, ביטל עשה זו שהרי לכו"ע נאמר מקרא זה על כל המצוות, וגם למ"ד מצות אין צריכות כונה היינו שעכ"פ יוצא ידי מצוה, מ"מ עבר על עשה זו של ולעברו בכל לבבכם. (עי' מהדים פ"ט י"ז).

יערות דבש (דרוש יב לט' טבת עמוד רפד, מכון אבן ישראל)

וכפי עצה היעוצה ממורנו הרב ר' יונה ז"ל מפראג, כי תפלה היא מצוה דאורייתא וצריך כוונת הלב, ובעונותינו הרבים הואיל ואדם רגיל בה ידבר בפיו ולבו בל עמו, ולכן יראה בכל יום להתפלל דבר מה לצרכו, כפי התחדשות חדשים לבקרים היום על הפרנסה, ומחר על הצלחה בתורה וכדומה, לפי מקרים המתחדשים. ואם הוא בעל תורה יאמרו בלשון עברי, ואם לא יאמרו בלשון שמדבר איש ואיש כלשונו. ואם כן יתפלל מקירות לבו, וזה יעשה מדי יום ביומו, ועל ידי כן יצא ידי תפלה וישמע ה' בקראו אליו, והטיב אשר דבר.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילה סימן קכד סעיף ז

לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"צ חוזר התפלה, ואם שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא, וגוערים בו.

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ד הלכה א

חמשה דברים מעכבין את התפלה אף על פי שהגיע זמנה, טהרת ידים, וכיסוי הערוה, וטהרת מקום תפלה, ודברים החופזים אותו, וכוונת הלב.

שו"ת אמרי יושר חלק ב סימן קעא אות ג

וע"ד שאלתו במי שבא בשבת לבהכ"ס בעת שהוציאו ס"ת אם ימתין מלהתפלל עד אחר קריאת התורה אף כשיעבור זמן תפלה או עכ"פ כשלא יעבור זמן תפלה והאריך בזה דלדעתו ימתין אף שיעבור זמן תפלה לפי"ד הב"ח שהובא במג"א ס' קל"ה דקריאת ס"ת משה תיקן והוי דאורייתא ותפלה רק דרבנן ולי פשוט דקריאת ס"ת הוי רק דרבנן ולא עדיף מתפלה דאבות תקנו ובתענית כ"ח מה הפרש בין זה לזה הללו דברי תורה והללו דברי סופרים וברש"י שם דמנחה דאו' דאבות תקנום ופשוט שנקיט כן בדרך השאלה אבל תפלה דרבנן כמבואר בכ"ד ועכ"פ לא עדיף קריאת התורה מתפלה דתרווייהו דרבנן וא"כ פשיטא כשיעבור זמן תפלה יתפלל אף שיתבטל עי"ז מקה"ת דהא תפלה תדיר וקרה"ת אינו תדיר ושאינו תדיר קודם היינו אף לדחות לגמרי את שאינו תדיר ואף דתפלה יש לה תשלימין בתפלה הסמוכה וקרה"ת לא יוכל לקיים אח"כ מכ"מ תדיר קודם כמ"ש הגמ"ר או"ח ס' רכ"ו מירושלמי ברכות דתפלת מנחה שתדיר דוחה מוסף אף דלמנחה יש לה תשלימין ולא למוסף, וכ"כ הרש"ז ז"ל בשו"ע ס' רכ"ו בקו"א שם, ואף דכבר ס"ת מבחוץ להיכל והוא מתפלל ולא ישמע קרה"ת אין בזה משום אין מעבירין על המצוות כי אין מעבירין היינו רק כשהוא עסוק בה אבל הכא הוא אינו עסוק עדיין בקרה"ת אף כשהגיע זמן קרה"ת אין זה העברה כלל. וע' בחיי"א כלל ס"ח וע' טו"א מגילה ו' ד"ה מסתבר טעמי' וא"כ פשוט דתדיר עדיף ואף דאפשר קרה"ת נקרא מקודש גבי תפלה והוא איבעיא דש"ס בזבחים אבל הא הטו"ז או"ח ס' תרפ"א כ' דגם בזה בזה תדיר קודם וע' תשו' רעק"א ס' ט', וגם נראה דקרה"ת אינו חיוב כ"כ על כל יחיד דהא בס' ק"י ל"א אף שאין תורתו אומנתו מהפך פני' לפני קרה"ת ועוסק בענין אחר יעו"ש וע"כ דלפי"ז קרה"ת חיוב גמור על הצבור אבל אין חיוב גמור על כל יחיד ויחיד כמו תפלה והרי לכו"ע מותר להעביר הפרשה בשבת בעת קרה"ת הרי דאינו חיוב כ"כ על יחיד לשמוע כמו תפלה ומ"ש כת"ר דהוי כת"ת דרבים דדוחה תפלה כמבואר באו"ח ס' ק"י ליתא דשם היינו שע"ז יתבטלו רבים מתורה אבל הכא לא יתבטל רק היחיד, אך באפשר לקיים שניהם וודאי יש להקדים קה"ת:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף י עמוד א

רבא חזייה לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה, אמר: מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה! - והוא סבר: זמן תפלה לחוד, וזמן תורה לחוד.

טור אורח חיים הלכות תפילה סימן צח

וכן היו עושין חסידים ואנשי מעשה שהיו מתבודדים ומכוונים בתפלתן עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות ולהתגברות רוח השכלית עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רמט סעיף יד

טוב ליתן פרוטה לעני קודם כל תפלה, שנאמר: אני בצדק אחזה פניך (תהילים יז, טו).

משנה ברורה סימן נא ס"ק יט

ויברך דויד - עד שיאמר אתה הוא ד' האלהים. האר"י ז"ל כשאמר ואתה מושל בכל נתן צדקה מעומד:

רמ"א יורה דעה הלכות צדקה סימן רנא סעיף א

ומפרנסים עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילה סימן קא סעיף ד

יכול להתפלל בכל לשון שירצה, וה"מ בצבור, אבל ביחיד לא יתפלל אלא בלשון הקודש; וי"א דה"מ כששואל צרכיו, כגון שהתפלל על חולה או על שום צער שיש לו בביתו, אבל תפלה הקבועה לצבור, אפילו יחיד יכול לאומרה בכל לשון; וי"א דאף יחיד כששואל צרכיו יכול לשאול בכל לשון שירצה, חוץ מלשון ארמי.

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן קא

אבל עם הארץ שאינו מבין בלשון הקודש אף ע"פ שיוכל להתפלל בלשון הקודש מוטב שיתפלל בלשון שמבין אפילו ביחיד כדי שיכוין לבו ממה שיתפלל בלשון הקודש בלא כוונת הלב שתפלה בלא כוונה אינה כלום:

משנה ברורה שם ס"ק יג

בכל לשון - ומצוה מן המובחר הוא דוקא בלשון הקודש ועיין בסימן ס"ב ס"ב ובמשנה ברורה שם מה שכתבנו בשם האחרונים בזה וגם עיין בתשובת ח"ס או"ח סי' פ"ד ופ"ו שהאריך בכמה ראיות דמה שהתירו להתפלל בכל לשון היינו דוקא באקראי אבל לקבוע בקביעה תמידית ולהעמיד ש"ץ ולהשכיח לה"ק לגמרי זה א"א בשום אופן עי"ש ועוד מחמת כמה וכמה טעמים נכוחים האריכו כל גאוני הזמן בספר דברי הברית והסכימו שאיסור גמור הוא לעשות כן ולאפוקי מכתות חדשות שנתפרצו מחוץ למדינה בזה והעתיקו את כל נוסח התפלה ללשון העמים

ועבירה גוררת עבירה שדלגו הברכה של קבוץ גליות וברכת ולירושלים עירך וכשם שרוצים להשכיח זכרון ירושלים כן רוצים להשכיח לשה"ק מישראל פן יגאלו בזכות שלא שינו את לשונם הקדוש ברוך הוא ישמרנו מדיעות אפיקורסות כאלו ועיין בבה"ל:

ביאור הלכה סימן קא סעיף ד

כול להתפלל בכל וכו' - עיין במ"ב וכתב במ"א בשם הס"ח דמוטב להתפלל בלשון שמבין אם אינו מבין בלשה"ק ומוכח בס"ח סימן תקפ"ח דהיינו דוקא אם הוא י"ש ורצונו בזה הוא רק כדי שיתפלל בכונה אבל אם אינו בכי האי גוונא יתפלל בלה"ק והטעם כי לה"ק יש לו סגולות רבות מכל לשונות והוא הלשון שהקב"ה מדבר בו עם נביאיו כמו שכתב הרמב"ן בפ' תשא וחז"ל אמרו בלה"ק נברא העולם כדכתיב לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת וגם כשתקנו כנה"ג את נוסח התפלה היו ק"ך זקנים ומהם כמה נביאים והמה נימנו על כל ברכה בתיבותיה ובצירופי אותיותיה בכמה סודות נעלמות ונשגבות וכשאנו אומרים דברים אלו כלשונם של כנה"ג אף שאין אנו יודעים לכוין מ"מ עלתה לנו תפלינו כהוגן כי התיבות בעצמן פועלים קדושתן למעלה משא"כ כשמתפללים בלע"ז:

ט"ז אורח חיים סימן נה ס"ק ג

מתוך דברי הפוסקים שכתבו ואומר קדיש וא"א אותו בפחות מי' משמע דהפסוקי דזמרה א"צ עשרה.

אסופות רבנו חיים הלוי (מהגר"ח) ברכות סימן ט

ועיקר דין פסוקי דזמרה הוא "ביחידות" כי תפילת הצבור מתחלת מברכו, וכן מוכח ממשמעות דברי הרמב"ם בהלכות תפלה פ"ט ה"א וז"ל "סדר תפלות הציבור כך הוא: בשחר כל העם יושבים ושליח ציבור יורד לפני התיבה ועומד באמצע העם ומתחיל ואומר קדיש וכל העם עונים אמן יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי בכל כחן, ועונין אמן בסוף קדיש, ואחר כך אומר ברכו את ה' המבורך והם עונים ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ומתחיל ופורס על שמע בקול רם והם עונים אמן אחר כל ברכה וברכה, והיודע לברך ולקרות עמו קורא עד שמברך גאל ישראל" עכ"ל. מדכתב הר"מ "ועונין

שו"ת הלכות קטנות חלק א סימן נב

שאלה בואי כלה שאומרים בע"ש אי היא קבלה: תשובה כך נראין הדברים שע"מ כך מתאספים ואומרים ובתוך אמוני עם סגולה בואי כלה שבת מלכתא וראיתי בתיקונים שמצריך עשרה לקבלת שבת. וטוב הדבר אם אפשר. וגם מצאתי סמך שאומרים באי כלה. וברכת חתנים בעשרה ואז"ל (ב"ר פ"א) כנסת ישראל יהיה בן זוגך (עי' בב"ק ל"ב ובחד"א שם).